

30) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 93:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission for en økologisk bæredygtig udvikling.

Af Gade (SF) m.fl.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 140:

Forslag til lov om menighedsråd.

Af kirkeministeren (A.O. Andersen).

(Fremsat 12/1 94. Første behandling 19/1 94. Betænkning 11/5 94. Anden behandling 19/5 94. Lovforslaget optrykt efter anden behandling).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Dette lovforslag har været genstand for megen debat, dels under tilblivelsen i høringsperioden, dels her i Tinget under udvalgsbehandlingen. Jeg deler således ikke opfattelsen af, at der ikke har været tid nok til en grundig debat. Jeg deler heller ikke opfattelsen af, at lovforslaget er bureaukratisk, centralistisk og ufolkeligt, som det er udtrykt i Venstres og SF's betækningsbidrag.

Det er efter min opfattelse ikke ufolkeligt at have åbenhed omkring menighedsråsarbejdet, og netop åbenhed er der lagt megen vægt på i dette lovforslag. Det har altid ærgret mig, at ikke mange flere havde kendskab til det store arbejde, der udføres i menighedsrådene landet over.

Jeg har ofte oplevet, at nogle menighedsråd talte mere med hinanden . . .

Formanden:

Det er formandens opfattelse, at der også tales for meget i salen, i forhold til at vi har en forhandling kørende.

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg har ofte oplevet, at nogle menighedsråd talte mere med hinanden, end man meddelte sig til det omgivende samfund. Der har været diskuteret en del, om det ikke var bedre at afholde menigheds møder. Jeg mener, det er et spørgsmål om både og.

Som det fremgår af kap. 4 i lovforslaget, er der rige muligheder for at afholde menigheds møder og sætte forskellige emner til debat. Men et åbent menighedsrådsmøde orienterer både om forvaltning af de økonomiske midler, kirkers vedligeholdelse, bevarelse af kultur værdier og meget mere. Selvfølgelig er det op til den enkelte, om man ønsker disse informationer.

Af Venstres og SF's betækningsbidrag fremgår det, at det kunne være nyttigt med en beretning, hvorefter man i menighederne kunne diskutere eventuelle ændringer af loven og måske en formålsparagraf. Jeg mener, at der har været god tid til debat, men jeg erkender, at der ikke har været 100 pct.s enighed om alt. Men meninger brydes også på dette område.

Hvad angår en formålsparagraf, er jeg helt uenig. Helt uenig! Er det en formålsparagraf for menighedsrådene, man ønsker, kan jeg gøre opmærksom på, at den allerede eksisterer i kap. 2 i lovforslaget. Mener man en formålsparagraf for folkekirken, vil det bestemt være i strid med den danske folkekirkens væsen. Rent praktisk kan jeg ikke se, hvordan alle de kirkelige retninger, der findes inden for folkekirken, skulle kunne enes om en udformning. I øvrigt ville en formålsparagraf for folkekirken efter min opfattelse være den lige vej til en statskirke. Det er ikke målet.

Jeg finder de forskellige folkekirkelige ordninger, vi har, passende til dansk mentalitet. Dette lovforslag rører ikke ved kirkens indre liv, og jeg tror, at den systematisering, som den gamle lov manglede på grund af de mange småændringer, der er sket undervejs, får vi rettet op på med dette lovforslags gennemførelse. Og jeg kan da også konstatere, at der er et stort flertal for lovforslaget og ingen direkte imod.

Eva Møller (KF):

Jeg nævnte i min ordførertale ved førstebehandling af lovforslaget, at det var en lidt usædvanlig situation, vi stod i, men jeg håbede dengang, at vi alligevel kunne nå frem til at få

[Eva Møller]

vedtaget lovforslaget med et bredt flertal, således som vi plejede at gøre det på det kirkepolitiske område. Derfor kan jeg da også med tilfredshed notere mig, at der ikke er nogen partier, der stemmer imod lovforslaget, mens der desværre er en række partier, der undlader at stemme for det. På den anden side synes jeg, vi er så mange og dækkende så bredt et politisk spektrum, at jeg godt kan forsvare at sige, at lovforslaget vedtages med et bredt flertal i Folketinget.

Jeg synes også, det er væsentligt at understrege, for hvis man læser mindretalsindstillingen, kan man måske få den opfattelse, at der ikke har været nogen debat om forslaget, at der rent faktisk har været en bred, folkelig debat om dette lovforslag. Det har der været, inden det blev fremsat, nemlig i høringsfasen, hvor det var ude at blive drøftet blandt, jeg tror samtlige landets menighedsråd, og det førte i øvrigt til – hvilket jeg også synes det er værd at understrege – at ministeren ændrede det lovforslag, vi behandler nu; det ser anderledes ud end det lovforslag, der var ude til høring, så den brede, folkelige debat har altså rent faktisk afspejlet sig i lovforslaget.

Men også efterfølgende har der været en debat om lovforslaget. Det er opfattelsen i Det Konservative Folkeparti, at menighedsrådene forvalter store skatteopkrævede midler, at menighedsrådene administrerer store kulturelle værdier, og at menighedsrådene styrer betydelige personalegrupper.

Vi finder det derfor rigtigst, at dette sker i åbenhed, at dette sker i et åbent samspil mellem vælgerne og de folkevalgte. Og derfor finder vi, at dette, at der skal være åbne menighedsrådsmøder, er den rigtige måde at gøre det på. Man kan her lytte til debatten og høre, på hvilken baggrund de folkevalgte beslutter sig.

Det betyder ikke, at vi kan undgå debatmøderne, menighedsrådsmøderne, men det er der også taget højde for i lovforslaget. Menighedsrådsmøder er der stor mulighed for at afholde, hvis man ønsker det.

Vi synes også, det er vigtigt for det folkelige engagement, at debatten føres på såvel menighedsrådsmøder som på menighedsrådsmøder, og at vi får den folkelige debat om vores folkekirke, som er nødvendig.

Det foreliggende lovforslag har også taget højde for – på en god måde, synes vi – kirke-

funktionærernes og præsternes repræsentation i menighedsrådene, ligesom man på en række andre områder har strammet bestemmelserne op og klargjort nogle ting. Også det finder vi rigtigst.

Jeg synes, det er værd at understrege, som Socialdemokratiets ordfører også gjorde det, at vi ikke finder nogen som helst baggrund for at indføre en egentlig formålsparagraf. Jeg synes i øvrigt også, at det er underligt, at de partier, som ellers taler om en bred folkelig debat, først fik ideen på et meget sent tidspunkt, og at det slet ikke har været nogen del af den folkelige debat, at der skulle være en formålsparagraf.

Jeg vil i øvrigt også gerne i lighed med Socialdemokratiets ordfører spørge: En formålsparagraf for hvad? En formålsparagraf for menighedsrådenes arbejde findes i lovforslaget. Er man utilfreds med den, kunne man jo have stillet ændringsforslag, og vi kunne have forholdt os til den. En formålsparagraf for folkekirken mener jeg på ingen måde det er Folketingets opgave at vedtage. Det er Folketingets opgave at skabe gode rammer for den danske folkekirke, men det er ikke vor opgave at lovgive om formålet for folkekirken. Det ville dog være noget af det mest ufolkelige, man kunne forestille sig.

Formanden:

Det er min opfattelse, at det er for svært for ordførerne at blive hørt. Og det er for svært for forsamlingen – specielt for de andre ordførere – at høre, hvad der bliver sagt. Så jeg må henstille, at der bliver mere ro i salen.

Birthe Rønn Hornbech (V):

På denne 3. pinsedag, to dage efter at den kristne menighed har fejret sin fødselsdag, skriver det danske Folketing kirkehistorie, og det er ikke noget at prale af.

Der har jo i generationer været tradition for, at man netop inden for den kirkelige lovgivning forsøger at forhandle sig til rette. Men det har ikke været den nuværende ministers stil.

Uden at have blot alle regeringspartier med og på et tidspunkt, hvor vi i Venstre egentlig troede, vi ville blive indkaldt til forhandling, blev lovforslaget om menighedsråd fremsat. Og det til trods for at lovudkastet i høringssvarene havde fået en sønderlemmende kritik med på vejen.

[Birthe Rønn Hornbech]

Ministeren vil indvende, at der blev foretaget rettelser undervejs under hensyn til høringssvarene. Men de deputationer, der har haft foretræde for Kirkeudvalget, har med al ønskelig tydelighed vist, at lovforslaget ikke er ønsket – langt mindre er blevet til efter et folkeligt pres.

Deputationerne har tillige vist, at de indvendinger, som vi i Venstre anførte under førstebehandlingen, deles af dem, der har med menighedsrådsarbejde at gøre.

Det har været helt gennemgående i henvendelserne til Kirkeudvalget, at ingen har bedt om dette lovforslag. Det er som anført af flere biskopper bureaukratisk. Og for at dette skal stå helt klart for kommende slægter, er henvendelserne blevet optrykt i betænkningen, så ingen kan være i tvivl om, at ministeren i denne sag på pavelig vis forsøger at tale ex cathedra.

Udsæt loven, den haster ikke! Sådan lyder det i flere henvendelser. Den anbefaling har flere partier givet ministeren, og sådan har et par lederskribenter skrevet.

Så sent som for få dage siden kunne man i Menighedsrådsforeningens blad læse, at man bad Kirkeudvalget om udsættelse og på et møde hos ministeren anførte, at lovforslaget burde udsættes.

Hvad der haster, har vi ikke fået svar på. Men vi har fået slået fast, at ministeren ikke lytter til folket og ikke til os og andre partier. Ministeren har ganske enkelt ikke bestået den parlamentariske svendep prøve.

Men denne mangel på lyst til at lytte til et større mindretal i Folketinget og den manglende lyst til at lytte til de folkelige røster er helt i overensstemmelse med lovforslagets indhold. Det er udtryk for lyst til magt, for statskirke, forvaltningskirke. Lovforslaget er udtryk for centralisering og bureaukratisering, det er ufolkeligt, det er unødvendigt, og det leder tanken hen på meget gamle dage med meget gammeldags lederstil og meget gammeldags lovgivning.

Det hovedsynspunkt, der skal bære lovforslaget igennem, er ifølge ministerens bemærkninger ønsket om mere åbenhed.

Venstre er for åbenhed, men vi mener som flere deputationer, at ministerens forslag om tvungne åbne rådsmøder medfører lukkethed. Vi ved jo, hvordan det er herinde: De vigtige

sager forhandles i lukkede udvalgsmøder. Sådan vil det også gå i menighedsrådsarbejdet.

Den minister, som altså ønsker at gennemtvunge dette lovforslag, har selv udtalt til Berlingske Tidende, at han forventer, at der kommer én eller to personer til de åbne møder. I øvrigt har de åbne møder jo ikke et hak med demokrati at gøre. Tilhørerne kan ikke diskutere med rådsmedlemmer, som de kan til et menighedsmøde, sådan som Venstre har foreslået.

Jeg kan i øvrigt hilse og sige, at man ude i de små sogne udmærket kan finde ud af åbenhed og følge med, uden at lovgivningsmagten behøver at foreskrive åbne møder. Langt fra de støvede ministerielle kontorer taler man sammen, og er man utilfreds, skal det nok vise sig ved næste valg.

Forslaget osrer langt væk af, at formaliteten er blevet vigtigere end realiteten. Paragraffen er åbenbart blevet vigtigere for ministeren end livet, sæd og skik i de små sogne.

Vi er i Venstre imod forslagets ændringer, og vi ville helst stemme imod, men da ministeren jo ikke blot har ønsket at foretage omfattende ændringer, men også har omskrevet selv de mest uskyldige bestemmelser, fremtræder lovforslaget i sin form som en ny lov.

Da vi som I.C. Christensens efterkommere fortsat mener, at den danske folkekirke bør bygge på sognemenighederne og menighedsrådsdemokratiet, kan vi ikke stemme imod. Vi vil undlade at stemme.

Ud over disse principielle ideer om sognemenigheder og menighedsråd ønsker vi i Venstre folkevalgte præster og biskopper. Vi ved godt, at der lyder røster fra Frederiksholms Kanal om, at det er et problem at være folkevalgt og tjenestemand på én gang. Dertil er svaret, at det muligvis er et problem for jurister. Det er måske også derfor, at ministeren ønskede stemmeretten afskaffet for præster i menighedsråd. Dette blev dog indskrænket til nogle få områder, men vi har altså fået ministerens inderste ønsker at vide og ved, hvad vi kan vente.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at stemmeretten jo ikke er en tilfældighed. Den afspejler det karakteristiske ved en luthersk forståelse af præstegerningen, nemlig at præsten er valgt og kaldet af menigheden. Præsten skal være som en af menigheden, men med den særlige opga-

[Birthe Rønn Hornbech]

ve at forkynde evangeliet for sig selv og for alle andre. Sognets præst træder ind i et forpligtende fællesskab. Han er netop ikke en udsendt myndighedsperson, der skal kontrollere. Præsten har ikke ret, men pligt til at være sogne-menighedens præst og skal også som menighedsrådsmedlem få kirken til at fungere, både når der skal forvaltes og forkyndes.

I Venstre ønsker vi at opretholde den forpligtelse, der også ligger i stemmeretten, og som er med til at underbygge samhørigheden mellem præst og menighedsråd og den faste ansættelse som tjenestemand, der sikrer, at præsten i sin forkyndelse kan være uafhængig. Og det er jo en uafhængighed, som har sin grund i evangeliet, som, hvis dette skal have frit løb, netop ikke må binde sit afhængighedsforhold til andre. Jeg vil her gerne have lov til at citere fra biskop Herluf Eriksens høringsvar, hvor det hedder:

»At fratage præsten stemmeret i menighedsråd er således et alvorligt angreb på folkekirkens evangelisk-lutherske væsen og er med til at fremme folkekirkens karakter af et borgerligt, buraukratisk forvaltningsorgan med samtidig svækkelse af kirkens selvforståelse som bekendelseskirke.«

Den danske folkekirke er netop bekendelseskirke og kun helt sekundært et forvaltningsorgan. Derfor er hele holdningen og tankegangen i lovforslaget os imod. Den er ukirkelig og uden forståelse for det sidste tilbageværende egentlige nærdemokrati, som det forvaltes i de små sogne.

Forslaget er én stor misforståelse. Allerede i forslaget første bestemmelse, § 1, går det galt. Jeg citerer fra Roskildebispens høringsvar:

»Bestemmelsen er i afgjort strid med den styrelsesordning, som er særegen for den danske folkekirke og har været lykkelig for denne kirke.«

Ministeren havde kunnet undgå det, der nu i kirkelige kredse betegnes som ministerens nederlag, hvis behandlingen var blevet afsluttet med en beretning i stedet for en vedtagelse. Men ministeren har åbenbart sat al sin prestige ind på dette lovforslag, og derved har netop både ministeren og ministeriet tabt ansigt, for menighedsrådene vil naturligvis forstå at indrette sig, præcis som de plejer, uanset forskrifter fra de støvede kontorer på Frederiksholms Kanal.

Lovforslaget er som nævnt gammeldags, og det er uden sans for folkekirkelig tradition og folkekirkelig praksis. Overholdelse af former og procedurer er ikke mere hjælpeforanstaltninger, men er blevet tvangsmæssige procedurer og former, der presses ned over bestående sammenhænge og samværsformer.

Jeg frygter, at der vil opstå en helt anden ånd i menighedsrådene, for mange vil med garanti bare ryste på hovedet og forsøge at omgå bestemmelserne. Menighedsrådsmedlemmerne er heldigvis i besiddelse af så megen sund fornuft og så megen selvbevidsthed, at man ikke vil finde sig i, at man skal ligne en vandværksbestyrelse, fordi man på Frederiksholms Kanal ikke rigtig kan forestille sig, at et samarbejde kan foregå anderledes end det, der står i reglerne.

Med dette forslag har vi bevæget os bort fra den balance i styringsformen, der er opnået gennem en lang tilblivelsesproces mellem lokale, kirkelige og statslige myndigheder. 550 år efter reformationen er vi tættere på pavedømmet og pavestol i Frederiksholms Kanal end tidligere.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg mener, jeg hørte fru Birthe Rønn Hornbech sige, at en meget bred kreds – en meget stor del – af landets menighedsråd havde protesteret.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi har fået henvendelser fra siger og skriver 14 – jeg gentager 14 – af landets ca. 2.200 menighedsråd. Så kan man diskutere med sig selv, om det er en bred kreds. Jeg mener ikke, det er det, vi i andre sammenhænge plejer at kalde en bred kreds. Det er under én procent af menighedsrådene, der har henvendt sig og har været utilfredse med denne lovgivning.

Jeg er naturligvis klar over, at Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer også har henvendt sig, men det er jo en kreds af menighedsrådsmedlemmer og ikke en kreds af menighedsråd. Så jeg synes, man skal omgås sandheden retfærdigt og rigtigt og ikke påstå, at 14 ud af 2.200 er en bred kreds af menighedsråd.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg kan da bekræfte de tal, som fru Eva Møller fremkommer med her, men det var ikke det, jeg bad om ordet for at sige. Det var for at gøre opmærksom på, at Venstres ordfører ifølge sin tale her ikke mener, at åbne menighedsrådsmøder giver tilstrækkelig åbenhed, og at man vil træffe beslutninger i andre møder.

Jeg vil gerne spørge Venstres ordfører, om hun ikke er enig med mig i, at man med lethed kunne gennemføre den manglende debat under et menighedsrådsmøde, som der vil være rig lejlighed til efter lovforslagets udformning.

Under et menighedsrådsmøde har alle chancen for at debattere og fremkomme med synspunkter, og derfor mener jeg, at både et åbent menighedsrådsmøde og et menighedsrådsmøde vil give den åbenhed, som vi efterlyser.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Efter at Venstres ordfører har givet udtryk for en del af de tanker, som Venstre og SF sammen har formuleret i det meget fyldige betækningsbidrag til denne lovændring, skal jeg blot sige følgende:

Allerede ved dette lovforslags første behandling den 19. januar udtrykte jeg på SF's vegne stor tvivl om det rigtige i at prøve at lovgive sig ud af den konklusion, som nogle lavede på baggrund af stemmeprocenten ved menighedsrådsvalgene i november 1993, nemlig at det er nødvendigt og muligt med en uhyre detaljeret lovgivning at skabe større interesse for arbejdet i menighedsrådene.

Folketingets opgave i forhold til den danske folkekirke er efter min mening at lave brede rammelove, hvorefter udformning og detaljering sker i kirkens eget regi.

Et af de store spørgsmål i forbindelse med dette forslag har været en diskussion om, hvorvidt rådsmøderne skal være åbne eller lukkede. Den afgørelse synes jeg burde henlægges til et menighedsrådsmøde, således at det blev en lokal afgørelse, hvorved det ville tage udgangspunkt i de meget forskellige forhold, der er i landets mange sogne.

De entydige meldinger fra rækken af deputationer og de mange høringssvar viser da også, at lovforslaget bliver opfattet som en mistillid til det lokale kirkelige demokrati. Derfor finder jeg også, at forslaget i den endelige ud-

formning er et udtryk for en kommunalisering, en bureaukratisering af folkekirkens forhold.

I SF ønsker vi selvfølgelig at tage en høringsprocedure alvorligt, og vi vil på baggrund af vores principielle holdninger til forholdet mellem stat og folkekirke og hele forløbet siden forslaget fremsættelse derfor undlade at stemme i dag.

Poul Nødgaard (FP):

Der plejer at være tradition for meget bred opbakning, når det gælder landets kirkelovgivning.

Selv om der er ganske pæn opbakning bag dette lovforslag, falder det alligevel i øjnene, at Venstre og Socialistisk Folkeparti vil undlade at stemme, hvilket de redegør for i et fælles betækningsbidrag, hvor jeg nok synes, at sprogets stærkeste glosser kommer frem.

Der bruges udtryk i omtalte betækningsbidrag som »ufolkelig«, »bureaukratisk« og »centralistisk«. Og videre i betækningsbidraget bruges der udtryk som »kommunalisering af menighedsrådenes arbejde, hvor der fra lovgivningsmagtens side er stigende iver for at sætte den danske folkekirke under formler og regler«. Hvad er det for en gang sludder?

Jeg synes sjældent, jeg har hørt magen til det, og jeg tror desværre, jeg må sige, at hovedpenneførereren har været Kirkeudvalgets formand, fru Birthe Rønn Hornbech, som i øvrigt for tiden fører sig meget stærkt frem med nogle særstandpunkter. Det er hun selvfølgelig i sin demokratiske ret til.

I Fremskridtspartiet har vi forholdt os til de væsentlige realiteter bag denne lovgivning. Menighedsrådenes arbejde skal naturligvis foregå i åbenhed, så menighedens medlemmer – og jeg understreger menighedens medlemmer – har mulighed for at forholde sig til de sager, der behandles, og som kan få vidtrækkende økonomiske konsekvenser for de pågældende borgere.

Allerede på nuværende tidspunkt holder en lang række menighedsråd landet over offentlige menighedsrådsmøder, og nu drejer det sig i realiteten kun om at få de sidste menighedsråd med, således at også de holder åbne møder. Så kan nogle kalde det tvang. Jeg vil vælge at kalde det normalisering af noget, der burde have været normaliseret for mange år siden, men nu får vi så rettet op på det her i dag.

[Poul Nødgaard]

I øvrigt er jeg glad for, at kirkeministeren i går i Berlingske Tidende kunne bekræfte, at der naturligvis intet er i vejen for, at et menighedsråd, hvis man ønsker det, kan holde menighedsrådsmøderne privat og dermed også skabe mulighed for, at mennesker, der ikke er medlem af menighedsrådet, kommer i et privat hjem. Det synes jeg er ganske udmærket, og jeg er glad for det klare signal, som ministeren dér er kommet med. Nu er muligheden til stede.

I Frømskridtspartiet hilser vi med tilfredshed, at lovforslaget nu kommer igennem, og jeg står stadig væk helt uforstående over for, hvordan fru Birthe Rønn Hornbech har kunnet hypnotisere hele Venstres folketingsgruppe til at undlade at stemme. Men demokratiet har naturligvis ganske vide beføjelser i dette land, og derfor må man naturligvis også nære fuld respekt for Venstres holdning, selv om den forekommer ikke alene Folketinget, men også store kredse i befolkningen komplet uforståelig.

Dorit Myltoft (RV):

Da Det Radikale Venstres kirkepolitiske ordfører, Hans Larsen-Ledet, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende til debatten:

Kirkeministeren skal ikke have utak for, at han har tilstræbt et bredt forlig om en ny menighedsrådslov for den danske folkekirke. Folkekirken skulle nødig blive til en politisk katebald. Derfor er vi nogle partier, der har søgt at støtte kirkeministeren i hans bestræbelser på at skabe en lovgivning, der kunne opnå bred tilslutning i Folketinget. Bestræbelserne var desværre forgæves. Ingen sure miner over det.

Jeg har meget svært ved at forstå, at den større åbenhed, som der lægges op til i regeringens forslag om større åbenhed i menighedsrådenes arbejde, ikke kan accepteres.

Jeg nærer stor respekt for det frivillige arbejde, der foregår i menighedsrådene. Når jeg alligevel er bekymret, skyldes det, at jeg frygter, begrundelsen for afvisningen af regeringsforslaget er, at man ønsker lidt populært sagt »at hygge sig i smug«. Menighedsrådenes arbejde skal ud i solen og vinden. Jeg ville være helt indforstået med afvisningen, hvis der udelukkende var tale om frikirker, hvor menigheden selv 100 pct. finansierede deres kirke. Så kom deres adfærd ikke nogen ved.

Den danske folkekirke får ca. 400 mio. kr. i statstilskud og ca. 2,3 mia. kr. i kirkeskat. Jeg ved ikke, hvad det er for en kommunaliseringsfrygt, SF og V lider af. Kender man andre områder, hvor det offentlige betaler 90 pct. af omkostningerne, og hvor man blander sig så lidt, som kommuner og stat gør i forhold til folkekirken?

Forslaget har været sendt ud til en meget omfattende høring, som næppe ses magen til andre steder. Der har været afholdt et stort antal møder, og hverken høring eller møder er gået hen over hovedet på hverken ministeren eller de partier, som støtter forslaget, som det kan ses af de ændringsforslag, der er stillet, hvor der er taget hensyn til indvendingerne. Der har ikke på ét eneste punkt været lagt op til at skade den danske folkekirke.

Kristeligt Folkeparti, Venstre og SF kan endnu nå at ændre opfattelse og tage imod den udstrakte hånd, der ligger i forslaget, så vi alle stemmer ja.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti ændrer nu ikke opfattelse. Det er i og for sig ikke så meget selve lovforslaget, der giver de store problemer, som tidspunktet for det. Vi havde foreslået, at man ventede med at tage det op igen til efteråret og så skrev en beretning om det nu. Vort ønske var, at vi fik en større forståelse ude i menighederne.

Nu føler menighederne – og mange har reageret, mens nogle kun har reageret, når man har mødt dem – at der bliver trukket noget ned over hovedet på dem, noget, som vi ikke har ønsket og måske heller ikke forstået.

Kristeligt Folkeparti har været meget skeptisk over for begrænsninger i præsternes stemmeret. Vi mener ikke, at det burde have fundet sted.

Vi har ikke noget imod åbne møder. I den forbindelse skal jeg gøre opmærksom på, at der jo er et åbent møde, når man lægger budget, men i de år, jeg var med i menighedsrådet, kom der kun én, og det var en journalist, der skulle referere.

Man får ikke større forståelse for folkekirken ved at holde åbne møder. Det gør man – og det har man også ret til og mulighed for i dag, som det er sagt tidligere – ved at holde menighedsrådsmøder, hvor man kan få debatten.

[Inger Stilling Pedersen]

Det, der kan ske nu, er selvfølgelig, at der møder nogle op, når der er noget særlig spændende – måske noget særlig spændende økonomisk – på tapetet.

Kristeligt Folkeparti beklager meget, at ikke hele Folketinget kan stå bag lovforslaget. Det har man bestræbt sig på mange gange tidligere, men nu har man altså låst sig fast og ikke ønsket at opnå denne enighed. Jeg er faktisk sikker på – så sikker man nu kan være – at hvis man havde givet dette forslag lidt længere tid, havde man kunnet opnå større forståelse ude i menighederne og måske fået et Folketing, hvor endnu flere kunne støtte lovforslaget.

Vi har tidligere spurgt: Hvorfor skal dette forslag igennem nu? Er der nogle særlige ting, der haster? Det er der altså ikke. Det er måske et prestigespørgsmål, at man vil have det igennem nu og ikke har ønsket at arbejde på at få et bredt flertal for det.

Jeg tror, at både Venstres og SF's menighedsrådsmedlemmer og interesserede ude i folkekirken lige så vel som vi ønsker Socialdemokratiet, De Konservative og andre bag dette forslag. Nu har man altså opnået, at man tvinger noget igennem, som kan give anledning til debat og efter min og Kristeligt Folkepartis mening absolut ikke skaber større interesse for og respekt om folkekirken.

Altså: Kristeligt Folkeparti undlader at stemme, og vi beklager meget, at det er nødvendigt.

(Kort bemærkning).

Torben Rechendorff (KF):

Det er fru Inger Stilling Pedersens bemærkning om, at Kristeligt Folkeparti ikke ændrer opfattelse, der kalder mig på talerstolen, for det får mig til at spørge kirkeministeren, om det forholder sig sådan, som fru Inger Stilling Pedersen beskriver det. Hvis det gør det, må det jo betyde, at kirkeministeren i sin tid, den 12. januar, fremsatte sit lovforslag på tre af regeringspartierne vegne og ikke på vegne af alle fire.

Det vil jeg gerne have be- eller afkræftet.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg har et enkelt spørgsmål til fru Inger Stilling Pedersen. Der blev sagt noget om, at Kri-

steligt Folkeparti gerne havde set, at det havde udviklet sig sådan, at der kunne være skrevet en beretning, så man kunne have ventet til efteråret.

Så spørger jeg fru Inger Stilling Pedersen: Hvad ville man have opnået ved det? Om et halvt år er situationen nøjagtig den samme. Der er nogle få menighedsråd, der ikke ønsker den åbenhed. Vil det virkelig sige, at fru Inger Stilling Pedersen tror på, at ved at udsætte det i et halvt år og afholde forskellige møder og kongresser, og hvad man ellers kunne finde ud af at lave, så ville det være en helt ny situation? Situationen vil være præcis den samme om et halvt år – efter vores opfattelse i hvert fald.

Så sagde fru Inger Stilling Pedersen også noget, der faldt mig for brystet – sådan hedder det vist – nemlig at Kristeligt Folkeparti ikke har noget imod åbne møder. Jamen det er jo det, man giver udtryk for ved at undlade at stemme. Så sætter man sig jo i realiteten imod de åbne møder og dermed imod, at befolkningen får indsigt i de ting, der foregår.

Jeg kunne have lyst til at komme med et eksempel: Vil det næste forslag i Folketinget kunne blive, at de små og store kommuner kunne holde alle deres møder for lukkede døre? Jeg kan ikke forstå, at der er nogen i dette Folketing, der kan have den opfattelse, at hvor der administreres store offentlige midler, skal det ikke foregå i fuld offentlighed.

Jeg fatter ikke den indstilling, og jeg synes, det er lidt for sølle, at Kristeligt Folkeparti indtager den holdning til dette forslag. Med én tunge står de og siger, at de er for de åbne møder, og så undlader de at stemme her om et øjeblik.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg forlanger ikke, at hr. Poul Nødgaard skal forstå, hvad jeg mener.

Vi kan udmærket godt være for åbne møder, men vi mener, det er nødvendigt, at menigheden står bag. Der er forskel på kommunalpolitik og menighedsrådspolitik. Vi ønsker, at menighederne skal forstå forslaget, og man kunne f.eks. på menighedsrådsforeningernes landsmøde, som finder sted meget snart, have prøvet at forklare, hvad det er, man vil.

Man siger nok, der har været debat. Det har der nok også til dels været, men den er ikke

[Inger Stilling Pedersen]

trængt ud, og vi tror på, at det havde været muligt at få en større forståelse, sådan at mange flere menigheder ville have bakket op omkring det. Det er det, der ligger i det.

Kirkeministeren (A.O. Andersen):

Jeg skal starte med at svare på de konkrete spørgsmål fra hr. Torben Rechendorff.

Forholdet er naturligvis det, at forslaget blev fremsat på regeringens vegne, men forholdet er også det, at vi i samtalerne forud naturligvis sagde til hinanden, at vi ønsker så vidt muligt at holde de kirkepolitiske love uden for – om jeg så må sige – alt for firkantet partipolitik, og kom der under udvalgets behandling ting frem, som påvirkede vores opfattelse, ville vi naturligvis tage hensyn til det.

Jeg må indrømme, at jeg oplevede denne forståelse sådan, at vi så skulle være enige om at lave ændringer i det forslag, vi fremsatte i fællesskab. Fru Inger Stilling Pedersen opfattede det sådan, at vi tog stilling til det hver for sig. Det er måske en kommunikationsbrist, men jeg har ingen bemærkninger til det.

Kristeligt Folkeparti har i hele processen været en positiv og loyal partner i arbejdet med denne lovgivning, men vi er altså endt med en lidt forskellig holdning til det.

Der har nu været mere end et års livlig debat rundt om i landet og fire måneders grundig behandling i Folketingets Kirkeudvalg, og vi står nu over for en endelig stillingtagen.

Jeg er ked af, at det ikke synes muligt at få forslaget vedtaget enstemmigt eller så godt som enstemmigt. Men jeg er trods alt glad for det store flertal. Jeg har som før nævnt altid været af den opfattelse, at vi skulle prøve at holde kirkelig lovgivning fri for en egentlig partipolitisk strid, men jeg vil dog godt sige noget til fru Birthe Rønn Hornbechs bemærkninger om den store, faste tradition for konsensus eller så godt som enstemmighed om kirkelig lovgivning. Det vil jeg gøre ved at citere fra bogen Dansk Kirkeliv, årgang 1972, udkommet i adventstiden på forlaget Aros i Århus, hvor professor dr.theol. P.G. Lindhardt skriver noget om denne tradition for brede forlig bag kirkelig lovgivning. Jeg er sikker på, at fru Birthe Rønn Hornbech har meget stor respekt for professor Lindhardts viden på dette område.

Navnlig er jeg sikker på, at fru Birthe Rønn Hornbech har meget stor respekt for den folke-

lige bredde bag ved I.C. Christensens grundlæggende lovgivning på området i sin tid. I 1922 blev de ni love, hvormed I.C. Christensen den 30. juni afsluttede sit kirkepolitiske virke, vedtaget. Professor Lindhardt skriver på side 66 i nævnte værk, at menighedsrådsloven blev vedtaget med 76 stemmer mod 57, at kirkebestyrelsesloven blev vedtaget med 72 stemmer mod 53, at loven om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde blev vedtaget med 74 stemmer mod 55, og at lønningsloven – der har jo altid været stor interesse i det kirkelige liv, også for aflønningen – blev vedtaget med 75 stemmer mod 73.

Det er altså ikke mindst fra denne grundlæggende kirkelige frihedslovgivning, vi har vore traditioner.

Så meget om de brede flertal, hvormed ikke være sagt, at jeg ikke fortsat ønsker brede flertal bag kirkelig lovgivning. Jeg synes, der har været sagt mange ord og mange rimelige ord, og jeg er glad for den brede folkelige debat, der ligger bag. Jeg synes, vi i høj grad har rettet os efter høringssvarene, og jeg er glad for, at ingen stemmer imod.

Jeg synes godt, vi kan være tjent med det, men jeg har lidt svært ved at se rimeligheden i det, der har været sagt tidligere i debatten, og i de meget skarpe ord, der er skrevet i nogle af betænkningssidragene. Der tilsigtes ikke med dette forslag nogen form for kommunalisering. Det er stadig væk sådan, at folkekirken nok skal forblive et syndigt rod med lige nøjagtig så meget system i, som er nødvendigt for at få det til at fungere, men heller ikke mere. Vi skal ikke spærre det levende liv inde i paragraffer, og det er da heller ikke det, vi er i færd med.

Jeg vil bare nævne en enkelt ting. En af de væsentlige betæneligheder var jo netop omkostningerne for de små sogne ved dette bstante krav om offentlighed, hvor man forudså, at man skulle ud at leje lokaler, man skulle ud at købe kaffen, og man skulle ud at købe dyre annoncer i den lokale presse. Vi fik det kogt ned til, hvad der egentlig står i loven, suppleret med det, der står i bemærkningerne, og efter vores tilpasning til den folkelige debat og de signaler, vi fik derfra. Der står udtrykkelig i lovens bemærkninger, at der ikke stilles særlige lokalekrav. Der er givet et svar til Kirkeudvalget, hvori det præciseres, at dette betyder, at hvor det er stedets skik at holde møderne i den

[Kirkeministeren]

private dagligstue, kan man fortsætte med det, men man bør altså have en ekstra stol eller hjørnet af en bænk, hvis nogen kommer forbi og vil høre på.

Så er der også det ved åbne møder, at det måske nok mere er det principielle. Det er blevet sagt: Hvorfor skal vi nu have det, når ministeren selv erkender, at der næppe kommer nogen?

Sagen er jo den, at hvis menighedsrådsmedlem Karen Jensen møder folkekirkemedlem Peter Hansen nede ved Brugsens frysedisk – for nu at tage det sted, hvor den folkelige debat i høj grad finder sted – så spørger Peter Karen om, hvad skete der på menighedsrådsmødet i aftes.

Hvis det har været et lukket møde, kan Karen referere, hvad hun selv har sagt, og hvordan hun selv har stemt. Punktum, finale.

Når det principielt er et åbent møde, kan hun fortælle sit medlem, hvad der er foregået. Sådan er dét, og mere rigoristisk har vi såmænd ikke tænkt os at administrere det. Men til beroligelse for de helt ægte bekymringer, som jeg føler navnlig fru Inger Stilling Pedersen og fru Hanne Thanning Jacobsen giver udtryk for, vil jeg da godt love, at jeg selv vil gennemgå de vejledninger, vi udsender, sætning for sætning, og sikre, at de ikke bliver mere bureaukratiske end højst nødvendigt for at sikre normale, demokratiske minimumskrav.

Det er jo rigtigt, som det er blevet sagt her, at vi har en folkekirke og ikke en foreningskirke. Vi vil ud fra det hævde, at det er kirkeskat, der forvaltes, og ikke kontingent. Det er altså offentlige midler, selv om jeg nok lige vil komme med en lille fodnote til det, en af ordførerne sagde – jeg tror, det var ordføreren for Det Radikale Venstre – nemlig at vi arbejder med 90 pct.s offentlige tilskud. Ja, men 90 pct. af midlerne er altså kirkens egne. Det er kun 10 pct., der er finanslovbevilling – eller noget i den retning. Men det er offentlige midler, så længe vi taler om kirkeskat, og det bør derfor foregå i åbenhed efter de regler, der nu engang findes i vores samfund.

Med hensyn til præstens særlige stilling er jeg helt opmærksom på, at præsten ikke er en delegeret embedsmand. Han er, om man så må sige, menighedens kaldede forstander med en helt anden stilling og nogle helt andre forpligtelser end en skolebestyrer eller en kommunal-

direktør. Det er vi opmærksom på. Den uenighed, der forsøges markeret på det område, er ikkeeksisterende.

Men i øvrigt tak for en velvillig modtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 86 stemmer (S, KF, FP, CD, RV og Bente Juncker (UP)); 36 (V, SF og KRF) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 142:

Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. (Folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde m.v.).

Af kirkeministeren (A.O. Andersen).

(Fremsat 12/1 94. Første behandling 19/1 94. Betænkning 4/5 94. Anden behandling 19/5 94).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 105 stemmer (S, KF, SF, FP, CD, RV, KRF, Else Winther Andersen (V), Mejdahl (V), Anders Mølgaard (V), Bodil Thrane (V) og Bente Juncker (UP)) mod 17 (V).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.